

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra Krønike-Riim til Børne-Lærdom med Indledning og Anmærkninger

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Grundtvigs værker", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. XIII. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/catalog/gv-1829_477A-txt-shoot-idm836/facsimile.pdf (tilgået 23. april 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

gik under, opstod der et hedsøst Folk i det nordlige Asien, som kaldes *Mogolerne*, under deres *Sovding* (eller *Dzungis-Khan*) *Temudschin* (omt. 1200), som truede med at indtage hele Verden, undertvang *Tyrkene*, indtog *Kusland*, og trængte frem lige til *Strandene* af *Tydsland*, men deres *Over-Magt* varede ikke længe, og saa kom en ny *Tyrke-Stamm* for *Qede*, som efter sin første navnfuldige *Sovding* (*Orhman* omt. 1200) kaldte sig *Heredom den Ottomanniske Port*. Disse *ottomanniske Tyrker* indtog (under deres *Sultan Mahomed den Anden*) *Konstantinopel* (Aar 1453) og bemestrede sig hele det *Græske Keiserdom*, som de omtrent har endnu; men det øvrige *Europa*, som de ogsaa truede med at indtage, fik de dog ikke, for de sendt *stridbare Naboe* (ved *Donau* og *Dniester*) i *Russ*, *Pollack*, *Ungarer*, og fik en *mægtig Modstander* i det *Østerrigiske Huus*, som nu med mange andre *Land* ogsaa fik *Ungern* under sig.

Østerrig i sig selv er kun et lille *Hertugdøm* (ikke engang saa stort som *Næere-Jylland*) paa begge *Sider* af *Donau* i *Sydsydsland*, men *Hertugerne* der, havde (i det 15de og 16de *Arhundred*) *Lysten* saa *befynderlig* med sig, at det *Land*, som de skulde *deelt Europa* med *Tyrkene*, og været *Keisere* i hele det *vestlige Komerke Rige*, ligesom de *Tyrkiske Sultaner* i det *Østlige*. De kom da ogsaa til at føre den *Keiser-Titel*, som *Carl den Store* havde antaget, thi den havde *Kongerne* i *Tydsland* tillegnet sig, og efterat der havde været *Tydske Keisere* af *adskillige Hus*, især *Saksiske*, *Genetrikke* *Suglesanger* og *Otto den Store* *Frankiske* (*Genetrik den Sjette*) og *Schwabiske* (*Fredrik Redefrag*, og *Fredrik den Anden*) kom *Kronen* til det *Østerrigiske Huus*, og af det var *Fredrik den Tredie*, som

regjerede i *Tydsland*, da *Tyrkene* indtog *Konstantinopel*. Hans *Søn*, *Keiser Maximilian den Første*, blev *Herre* over alle *Nederlandene* (*Landene* ved *Nordsøen*, *Rhin*, *Maas* og *Scheldt*) og *Maximiliano Sonteson*, *Carl den Femte*, blev *tillige Herre* over hele det *Spanske Rige*, som da var det *mægtigste* i hele *Christenheden*.

Med *Spanien* var det nemlig gaaet *saaledes* til, at *Vest-Gothene*, som da *Araberne* indtog *Landet*, var *flygtet* op imellem *Asturiens Bjerge*, oprettede *snart* to *Smaa-Riger* (*Navarra* og *Aleon*) som *Araberne* ikke kunde *undervinge*, og disse *Riger* *udvidede* sig *efterhaanden* til to *store* (*Aragonien* og *Castilien*) som *næsten* *indbefattede* hele *Spanien*, og blev, *fort* efter *Konstantinopels Indtagelse* af *Tyrkene*, *forenede* ved *Giftermaal* mellem *Ferdinand* i *Aragon* og *Isabella* i *Castilien*. *Araberne* mistede nu ogsaa *Granada*, som var det *Sidste*, de *leiede* i *Spanien*, og *Ferdinand*, med *Ullaen* den *Castholiske*, blev *tillige Herre* over *Neapel* og *Sicilien*, men *hvad* der *især* *gjorde* den *Spanske Magt* *sejrtelig*, var *Amerikas Opdagelse*, som ogsaa *ledte* under *Ferdinand* med *Spanske Skibe*, af den *berømt* *Genueser Christoffer Columbus*. I *Amerika* indtog *Spanierne* de *store Riger* *Mexiko* og *Peru*, hvor *Bjergene* var *fulde* af *Guld* og *Sølv*, og da *Ferdinand* var *saanelst*, *tilfaldt* det *store Herredømme* hans *Daatter-Søn*, *Carl den Femte*, der, efter sin *Faders* *Maximilian*, *tillige* blev *Keiser* i *Tydsland*, og *Herre* over *Nederlandene*. *Havde* der *ikke* paa *samme Tid* været en *tapper Konge* i *Frankrige*, (*Henrich den Første*) og havde *Carl* ikke, ved at *satte* sig *imod* *Morten Luther*, (som 1517 *stod* op *imod* *Paven*)

